

2018/2102(INI)

23.11.2018

MIŠLJENJE

Odbora za poljoprivredu i ruralni razvoj

upućeno Odboru za ekonomsku i monetarnu politiku

o godišnjem izvješću o politici tržišnog natjecanja
(2018/2102(INI))

Izvjestiteljica za mišljenje: Angélique Delahaye

PA_NonLeg

PRIJEDLOZI

Odbor za poljoprivredu i ruralni razvoj poziva Odbor za ekonomsku i monetarnu politiku da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uključi sljedeće prijedloge:

- A. budući da je pravo EU-a u području tržišnog natjecanja namijenjeno za sekundarne i tercijarne sektore;
- B. budući da se u članku 42. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) navodi da se pravila o tržišnom natjecanju primjenjuju na proizvodnju i trgovinu poljoprivrednim proizvodima samo u onoj mjeri u kojoj to utvrde Parlament i Vijeće, s obzirom na jedinstvene karakteristike i važnost sektora poljoprivrede; budući da je Komisija u siječnju 2016. osnovala stručnu skupinu (Radna skupina za tržišta poljoprivrednih proizvoda ili AMTF) radi poboljšanja položaja poljoprivrednika u prehrambenom lancu; budući da je AMTF u svojem završnom izvješću iz studenog 2016. iznio prijedloge, između ostalog, o tome kako povećati transparentnost tržišta, poboljšati ugovorne odnose unutar lanca i pronaći pravne mogućnosti za kolektivno djelovanje poljoprivrednika; budući da je europski zakonodavac, s obzirom na posebne prirodne i strukturne značajke poljoprivredne djelatnosti, od 1962. uvijek branio dodjelu posebnog statusa poljoprivrednom sektoru u pogledu primjene prava tržišnog natjecanja, s obzirom na to da se ono ne može primijeniti na taj gospodarski sektor na isti način kao na druge sektore;
- C. budući da se UFEU-om i sudskom praksom EU-a zajedničkoj poljoprivrednoj politici (ZPP) daje prednost nad pravom tržišnog natjecanja;
- D. budući da je člankom 39. UFEU-a kao cilj ZPP-a određeno da je potrebno osigurati primjeren životni standard poljoprivrednog stanovništva i stanovništva ruralnih područja Europe, posebno povećanjem pojedinačnog dohotka osoba koje rade u poljoprivredi, stabiliziranjem tržišta i osiguravanjem opskrbe;
- E. budući da cilj budućeg ZPP-a treba biti poticanje pametnog, otpornog i diversificiranog poljoprivrednog sektora kojim se jamči sigurnost opskrbe hranom, jačanje zaštite okoliša i mjera u području klime, doprinošenje ciljevima Unije koji se odnose na okoliš i klimu te jačanje socioekonomske strukture ruralnih područja;
- F. budući da reforma ZPP-a iz 2013., tzv. „Skupna uredba” i prijedlozi Komisije iz 2018. imaju za cilj ojačati položaj poljoprivrednika u lancu opskrbe hranom;
- G. budući da se posebnim ciljevima Direktive o nepoštenim trgovačkim praksama u odnosima među poduzećima u lancu opskrbe hranom nastoji održati stabilnost tržišta, povećati prihode poljoprivrednih proizvođača i poboljšati poljoprivrednu konkurentnost; budući da je prijedlog Komisije o rješavanju problema nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom među poduzećima ključan korak u ponovnoj uspostavi ravnoteže moći unutar lanca, uvođenju transparentnosti u odnos između kupaca i dobavljača i postizanju održivijeg i konkurentnijeg lanca opskrbe hranom za dobrobit poljoprivrednika, potrošača i okoliša;
- H. budući da su prethodnih desetljeća cijene poljoprivrednih sirovina imale trend stalnog

rasta¹, dok su otkupne cijene koje poljoprivrednici dobivaju za svoje proizvode stagnirale;

- I. budući da je „poljoprivredna iznimka” postala sve važnija u kontekstu tržišno usmjerene zajedničke poljoprivredne politike i sve veće globalizacije poljoprivrednih tržišta te da bi se trebala i dalje odražavati u izradi i provedbi politika, kao i u praćenju usklađenosti s tim politikama koje bi trebali provoditi Komisija i nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje;
 - J. budući da poljoprivredna komponenta Uredbe o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije (takozvana „Skupna uredba”) predstavlja važan korak naprijed za ZPP tako što se njome utvrđuje izričito odstupanje od primjene članka 101. UFEU-a za organizacije proizvođača;
 - K. budući da zahtjev za prethodnu odluku upućen Sudu Europske unije u predmetu *Président de l’Autorité de la concurrence protiv Association des producteurs vendeurs d’endives (APVE) i ostali* svjedoči o tome da je proizvođačima, organizacijama proizvođača i udruženjima organizacija proizvođača u obavljanju njihovih zadaća potrebna veća pravna sigurnost², osobito zbog toga što su za taj sektor karakteristični iznimno rascjepkana ponuda suočena s koncentriranom potražnjom te poteškoće u upravljanju ponudom i predviđanju potražnje; budući da je presuda Suda Europske unije o primjeni pravila o tržišnom natjecanju na proizvođače i organizacije proizvođača od ključne važnosti za pojašnjenje implicitnih izuzeća povezanih sa zadaćama organizacija proizvođača;
1. ističe da se, iako se europska politika tržišnog natjecanja primjenjuje s ciljem zaštite poštenog tržišnog natjecanja među svim akterima na unutarnjem tržištu, s posebnim naglaskom na interesima potrošača, njome ne ostvaruju željeni rezultati jer su poljoprivredni proizvođači suočeni s neprihvatljivo velikim pritiskom zbog nejednakosti u lancu opskrbe hranom; smatra da bi interesi potrošača i poljoprivrednih proizvođača trebali imati jednaku težinu;
 2. smatra da su zbog specifičnih obilježja poljoprivrednih djelatnosti kolektivne organizacije neophodne za jačanje položaja primarnih proizvođača u prehrambenom lancu i ostvarenje ciljeva ZPP-a, kako su utvrđeni u članku 39. UFEU-a, te da se stoga kolektivne aktivnosti koje provode organizacije proizvođača i njihova udruženja, uključujući planiranje proizvodnje, pregovore o prodaji i ugovorne aranžmane, moraju smatrati kompatibilnima s člankom 101. UFEU-a; ističe da se povezivanjem poljoprivrednika u okviru organizacija proizvođača jača njihov položaj u lancu opskrbe;
 3. smatra da je model međustrukovne organizacije uspješan način sektorskog upravljanja s obzirom na to da se njime strukturira i organizira razmjena između svih dionika u sektoru, koji su pravedno zastupljeni u strukturi organizacije, omogućavanjem prijenosa ekonomskih i tehničkih informacija, poboljšanja transparentnosti tržišta i bolje podjele rizika i koristi; smatra da bi se ZPP-om trebali olakšati različiti, pravilno strukturirani modeli suradnje, kao što je ovaj postojeći, kako bi se olakšalo osnivanje međustrukovnih

¹ Podaci Eurostata o cjenovnim indeksima za poljoprivredne proizvode (apri_pi); vidi i uvodnu izjavu B. Rezolucije Europskog parlamenta od 19. siječnja 2012. o lancu opskrbe sredstvima za ulaganje u poljoprivredna gospodarstva: struktura i posljedice (SL C 227 E/3, 6.8.2013.).

² Presuda Suda Europske unije od 14. studenoga 2017. u predmetu *Président de l’Autorité de la concurrence protiv Association des producteurs vendeurs d’endives (APVE) i ostali*, C-671/15, ECLI:EU:C:2017:860.

organizacija na europskoj razini;

4. smatra da, u skladu s trenutačnim trendom, treba dodatno ojačati nadležnosti organizacija proizvođača i međusektorskih organizacija kako bi se pregovaračka moć poljoprivrednika mogla izjednačiti s pregovaračkom snagom trgovaca na malo u lancu opskrbe hranom; smatra da bi trebalo povećati sufinanciranje EU-a za osnivanje i rad tih organizacija;
5. traži od Komisije da olakša provedbu kolektivnih instrumenata za upravljanje tržištem u slučaju kriza s pomoću alata koji ne iziskuju javna sredstva, kao što je povlačenje proizvoda ostvareno u okviru dogovora između subjekata u prehrambenom lancu; smatra da bi takvu mjeru mogle primjenjivati same međustrukovne organizacije;
6. smatra da ulazak proizvoda na europsko tržište iz trećih zemalja koje ne ispunjavaju iste socijalne, zdravstvene i okolišne standarde stvara nepošteno tržišno natjecanje za europske proizvođače; poziva, stoga, na zaštitu osjetljivih sektora i sustavnu primjenu načela uzajamnosti i usklađenosti u pogledu poljoprivrednih proizvoda, kako u budućim tako i u tekućim trgovinskim pregovorima; poziva Komisiju da taj aspekt uključi u pregovore o Brexitu;
7. naglašava da bi pristup unutarnjem tržištu EU-a trebao ovisiti o poštovanju sanitarnih, fitosanitarnih i okolišnih standarda; traži od Komisije da promiče ekvivalentnost mjera i kontrola između trećih zemalja i EU-a u području standarda zaštite okoliša i sigurnosti hrane kako bi se zajamčilo pošteno tržišno natjecanje; napominje da najviši standardi zaštite okoliša i dobrobiti životinja mogu podrazumijevati više troškove te da stoga snižavanje standarda može dovesti do nekonkurentnog ponašanja; preporučuje Komisiji da istraži načine proširenja područja primjene politike tržišnog natjecanja kako bi se spriječio takav damping na jedinstvenom tržištu i onaj prouzročen uvozom na jedinstveno tržište;
8. poziva Komisiju da uzme u obzir učinak koji na poljoprivrednike, s obzirom na njihove nestabilne financijske okolnosti i temeljnu ulogu u našem društvu, imaju narušavanja tržišta koja proizlaze iz trgovinskih sporazuma s trećim zemljama jer poljoprivredna tržišta karakterizira nestabilnost poljoprivrednih cijena kojom se dodatno pogoršava slab položaj poljoprivrednika u prehrambenom lancu;
9. ističe da klimatske katastrofe, čije su žrtve poljoprivrednici, utječu na tržište i oslabljuju njihov položaj u lancu opskrbe hranom; podsjeća na to da se u antidampinškim pravilima EU-a³ koja se, među ostalim, primjenjuju na poljoprivredni sektor smatra da se okolišnim dampingom stvara nepošteno tržišno natjecanje; zahtijeva da se u obzir uzmu interesi europskih građana koji traže održivo društvo prihvatljivo za okoliš; stoga poziva Komisiju, vodeći računa o funkcioniranju jedinstvenog tržišta i koristima za društvo u cjelini, da omogući izuzeća od pravila o tržišnom natjecanju kako bi se olakšala suradnja, i na horizontalnoj i na vertikalnoj razini, u kontekstu inicijativa za održivost;
10. ističe da se pojam „poštene cijene” ne bi trebao smatrati najnižom mogućom cijenom za potrošača, već bi to trebala biti razumna cijena koja svim stranama u lancu opskrbe hranom omogućuje pravedne prihode; naglašava da potrošači imaju i druge interese osim niskih cijena, uključujući dobrobit životinja, okolišnu održivost, ruralni razvoj, inicijative

³ COM(2013)0192.

za smanjenje upotrebe antibiotika i sprečavanje antimikrobne otpornosti itd.; potiče tijela država članica nadležna za tržišno natjecanje da uzmu u obzir potražnju potrošača za održivom proizvodnjom hrane koja nalaže da se više računa vodi o vrijednosti „javnih dobara” pri određivanju cijena hrane; u tom pogledu traži da se u okviru politike tržišnog natjecanja EU-a nadilazi najmanji zajednički nazivnik „jeftine hrane”; smatra da se troškovi proizvodnje moraju u potpunosti uzeti u obzir pri određivanju cijena u ugovorima između trgovaca na malo/prerađivača i proizvođača kako bi se zajamčile cijene koje barem pokrivaju troškove;

11. ponavlja prijedlog da se odredbe iz Uredbe (EU) br. 1308/2013 (Uredba o jedinstvenom ZOT-u) kojima se omogućuje donošenje mjera za reguliranje ponude sireva sa zaštićenom oznakom izvornosti ili zaštićenom oznakom zemljopisnog podrijetla (članak 150.), šunke sa zaštićenom oznakom izvornosti ili zaštićenom oznakom zemljopisnog podrijetla (članak 172.) i vina (članak 167.) prošire na druge proizvode s oznakom kvalitete kako bi se ponuda mogla lakše uskladiti s potražnjom;
12. ističe da se pojam „relevantnog tržišta” u analizi Komisije treba redefinirati i odnositi na cijeli predmetni sektor kako bi se izbjegla ograničavajuća tumačenja;
13. naglašava da bi predloženo ograničavanje izravnih plaćanja moglo ozbiljno utjecati na konkurentnost poljoprivrednih gospodarstava srednje veličine;
14. pozdravlja činjenicu da se Skupnom uredbom uvode postupci kojima skupina poljoprivrednika može od Komisije tražiti neobvezujuće mišljenje o sukladnosti kolektivne aktivnosti s općim odstupanjem od pravila o tržišnom natjecanju na temelju članka 209. Uredbe o jedinstvenom ZOT-u; u svjetlu preporuke Radne skupine za tržišta poljoprivrednih proizvoda poziva Komisiju da pojasni područje primjene općeg odstupanja za poljoprivredu i njegovo preklapanje s odstupanjima utvrđenima u člancima 149. i 152. te da preciznije utvrdi iznimke kako bi suspenzija primjene članka 101. UFEU-a, kad je to potrebno, bila provediva i ostvariva;
15. podsjeća da je pojedinačna gornja granica za *de minimis* potpore u poljoprivrednom sektoru bila udvostručena 2013. (sa 7 500 EUR na 15 000 EUR) radi suočavanja sa sve češćim klimatskim, zdravstvenim i gospodarskim krizama; ističe da je istodobno nacionalna gornja granica *de minimis* potpora tek malo prilagođena (s 0,75 % na 1 % vrijednosti nacionalne poljoprivredne proizvodnje), čime je smanjen manevarski prostor država da pomognu poljoprivrednim gospodarstvima u teškoćama; stoga podržava prijedlog Komisije da se državama članicama i regijama omogući veća fleksibilnost u okviru pravila *de minimis* za poljoprivredu;
16. podržava prijedlog Komisije kojim se državama članicama daje veća fleksibilnost u kontekstu pravila o državnim potporama u poljoprivrednom sektoru s ciljem poticanja poljoprivrednika na to da uvedu dobrovoljnu štednju u svrhu predostrožnosti kako bi se mogli bolje nositi s povećanjem klimatskih i zdravstvenih rizika, ali i gospodarskih rizika;
17. pozdravlja novosti koje se uvode Skupnom uredbom kako bi se olakšala primjena odredbi članka 222. Uredbe o jedinstvenom ZOT-u, čime se omogućavaju privremena odstupanja od prava tržišnog natjecanja; međutim, poziva Komisiju da pojasni primjenu članaka 219. i 222. Uredbe (EU) br. 1308/2013 u vezi s provedbom mjera u slučaju tržišnih poremećaja i ozbiljnih neravnoteža na tržištu, s obzirom na to da pravna nesigurnost koja je trenutačno

prisutna u pogledu obaju članaka dovodi do toga da ih nitko ne primjenjuje zbog straha od moguće neusklađenosti s pravilima tijela nadležnih za tržišno natjecanje u državama članicama;

18. naglašava da, tijekom razdoblja ozbiljnih neravnoteža na tržištu, kada je poljoprivredni sektor ugrožen i svi su građani pogođeni potencijalnim štetama za opskrbu osnovnim prehrambenim proizvodima, tržišno orijentiran ZPP mora poljoprivrednicima pružiti potporu i odobriti dodatna, vremenski ograničena i u potpunosti opravdana odstupanja od pravila tržišnog natjecanja za dogovore i odluke između poljoprivrednika, organizacija proizvođača, njihovih udruženja i priznatih međustrukovnih organizacija; nadalje, smatra da se mora predvidjeti mogućnost da se člankom 164. Uredbe o ZOT-u prošire pravila sporazuma ili odluka donesenih u poljoprivrednim organizacijama priznatima na temelju članka 222. Uredbe o ZOT-u.
19. podsjeća na to da je došlo do znatnog horizontalnog i vertikalnog restrukturiranja, što je dovelo do daljnje konsolidacije u već ionako koncentriranoj industriji sjemena, agrokemijskoj industriji, sektoru životinjske genetike i industriji poljoprivrednih strojeva, kao i u sektorima prerade i maloprodaje; poziva Komisiju da, u tom kontekstu i nakon što je grupa Bayer kupila poduzeće Monsanto, koji zajedno kontroliraju približno 24 % svjetskog tržišta pesticida i 29 % svjetskog tržišta sjemena, osigura zaštitu interesa poljoprivrednika, građana i okoliša u EU-u tako što će na sveobuhvatan i cjelovit način na razini poljoprivrednog gospodarstva procijeniti učinak spajanja i preuzimanja dobavljača poljoprivrednih sirovina, uključujući proizvođače sredstava za zaštitu bilja, kako bi poljoprivrednici imali pristup inovativnim proizvodima bolje kvalitete, s manjim okolišnim učinkom i po konkurentnim cijenama; ističe da bi takva spajanja i preuzimanja mogla potencijalno naštetiti tržišnom natjecanju u području pristupa osnovnim proizvodima za poljoprivrednike; smatra da bi trebalo pojednostaviti tržišne standarde za sjeme i biljni reprodukcijski materijal za manje primjene i učiniti ih fleksibilnijima.

INFORMACIJE O USVAJANJU U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Datum usvajanja	22.11.2018
Rezultat konačnog glasovanja	+: 31 -: 0 0: 3
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Clara Eugenia Aguilera García, Eric Andrieu, Daniel Buda, Nicola Caputo, Jacques Colombier, Michel Dantin, Paolo De Castro, Albert Deß, Herbert Dorfmann, Norbert Erdős, Luke Ming Flanagan, Karine Gloanec Maurin, Esther Herranz García, Jan Huitema, Peter Jahr, Jarosław Kalinowski, Norbert Lins, Philippe Loiseau, Mairead McGuinness, Giulia Moi, Ulrike Müller, James Nicholson, Maria Noichl, Maria Lidia Senra Rodríguez, Ricardo Serrão Santos, Marc Tarabella
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Angélique Delahaye, Maria Heubuch, Anthea McIntyre, John Procter, Sofia Ribeiro, Annie Schreijer-Pierik
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju prema čl. 200. st. 2.	Stanisław Ożóg, Monika Vana

**KONAČNO GLASOVANJE POIMENIČNIM GLASOVANJEM U ODBORU KOJI
DAJE MIŠLJENJE**

31	+
ALDE	Jan Huitema, Ulrike Müller
ECR	Anthea McIntyre, James Nicholson, Stanisław Ożóg, John Procter
ENF	Jacques Colombier, Philippe Loiseau
PPE	Daniel Buda, Michel Dantin, Angélique Delahaye, Albert Deß, Herbert Dorfmann, Norbert Erdős, Esther Herranz García, Peter Jahr, Jarosław Kalinowski, Norbert Lins, Mairead McGuinness, Sofia Ribeiro, Annie Schreijer-Pierik
S&D	Clara Eugenia Aguilera García, Eric Andrieu, Nicola Caputo, Paolo De Castro, Karine Gloanec Maurin, Maria Noichl, Ricardo Serrão Santos, Marc Tarabella
Verts/ALE	Maria Heubuch, Monika Vana

0	-

3	0
EFDD	Giulia Moi
GUE/NGL	Luke Ming Flanagan, Maria Lidia Senra Rodríguez

Korišteni znakovi:

+ : za

- : protiv

0 : suzdržani